

Okruhy pro ústní zkoušku z předmětu Ústavní základy veřejné moci a její organizace – verze 7. 12. 2011

zkratky –

Prez. – prezentace v IS MUNI dle čísla,

Státověda – Filip, Svatoň: Státověda. Wolters Kluwer 2011,

ÚP – Filip: Ústavní právo ČR. Základní pojmy a instituty. Brno 2011,

VK – Filip: Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva. Brno 2011 (prodej od 5.12. na IBC Příkop 6, fakulta),

Skriptum – Ústavní právo pro bakaláře. 3. doplněné vydání (je v tisku, vyjde před vánoci), neuvádím stránky, protože s ohledem na nepatrný rozsah informací (jen pro bakaláře) to není potřebné.

Je třeba mít základní orientaci v pojmech, pravidlech a vazbách z hlediska veřejné moci. Třeba se dobře orientovat v právních předpisech – najít v nich předmětné ustanovení a vyložit je. Právní předpisy lze používat u zkoušky.

Vždy se podívejte na prezentaci, kde je základní schéma pro pochopení a opakování, základ je v učebnicích. Případné dotazy odpovím na konzultaci 16. prosince.

1. Pojem moderního státu jako předpokladu pro oddělení soukromé a veřejné moci. Základní znaky moderního státu.

(viz Prez. č. 1 list 2 – přehled základních charakteristik, vysvětlení vzniku a vztah k současné podobě moderního státu, Státověda – s. 41 n. , 73 n.)

2. Veřejné a soukromé právo – základní teorie pro odlišení. Význam rozlišení z hlediska kompetencí orgánů veřejné moci.

(Prez. č. 1 – list 28 – přehled teorií, jaké dopady, v čem spočívají, jaká je vazba na veřejnou moc, též konzultace, ÚP – s. 23-29)

3. Moderní stát a povaha veřejné moci v historickém vývoji.

(Prez č. 1 – list 3, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 73-75)

4. Moderní stát a organizace veřejné moci. Změny v povaze státního aparátu.

(Prez č. 1 – list 4, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 75-76)

5. Moderní stát a postavení jednotlivce. Základní změny.

(Prez č. 1 – list 14, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 77-78. Předmět nezahrnuje postavení jednotlivce podle Listiny, jen z pohledu veřejné moci)

6. Moderní stát a změny v povaze práva. Základní změny a jejich projevy.

(Prez č. 1 – list 15, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 76-77, 223 n.)

7. Moderní stát a jeho území jako předpoklad pro fungování veřejné moci.

(Prez č. 1 – list 5, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 76, 316 n.)

8. Základní rysy území státu z hlediska organizace státní moci. Unitární forma ČR a její zakotvení.

(Prez č. 1 – list 6, 7, 9, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, Státověda – s. 335-346, ÚP s. 155-156)

9. Ústavní základy území ČR a její státní hranice.

(Prez č. 1 – list 8, skriptum, vyložit základní pojmy, Státověda – S. 326-330, ÚP – s. 157 - 160)

10. Členění území ČR – samosprávné a správní. Význam pro výkon veřejné moci. Právní úprava v ústavních a obyčejných zákonech. Návrh na změnu.

(Prez č. 1 – list 10 až 14, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, ÚP – s. 160 - 168)

11. Výzvy modernímu státu ve 20. a 21. století. Supranacionalita a globalizace.

(Prez č. 1 – list 18, vyložit základní změny a vývoj, základní pojmy, přednáška, jde o pochopení změn, ke kterým v současnosti dochází ve srovnání se základními charakteristikami moderního státu z hlediska povahy moci, její organizace, území, práva a obyvatelstva)

12. Pojem veřejné moci – obecně, v právních předpisech (např. Ústava, Listina, SprŘ, ZÚS) a v judikatuře Ústavního soudu.

(Prez č. 1 – list 19, 20, 21, VK – 142-146, Státověda – s. 35-40)

13. Konkretizace znaků veřejné moci v ústavním pořádku – legitimita, demokratická legalita, svrchovanost, unitarita, republikanismus, limitovanost postavením jedince, respektování jiných druhů veřejné moci.

(Prez. č. 1 – list 21, 22, 23, 29, Státověda – s. 35-42, ÚP – s. 142-146)

14. Státní moc ČR a ústavní vyjádření znaků územní svrchovanosti, personální a územní výsosti, princip ochrany a univerzality. Mocenský monopol po vstupu do EU.

(Prez. č. 1 – list 23 až 29, Státověda – s. 35-42, 332-335, ÚP – 157 n.)

15. Základní východiska pro organizaci veřejné moci – jaké volby či dilemata má stát. Uvést příklady praktického řešení a v úvahu přicházející jiné možnosti.

(Prez. č. 1 – list 17 Základní principy, Státověda – s. 69-71, 249-251, 343-345)

16. Mechanismus státní moci, státní mechanismus a státní aparát. Jejich složky obecně z hlediska státovědy a prakticky ČR jako stát.

(Prez. č. 1 – 37 až 42, Státověda – s. 56 n.)

17. Kdo vykonává státní a veřejnou moc podle Ústavy. Přímá, polopřímá a zastupitelská demokracie v ČR (volby, zákon o místním referendu, zákon o krajském referendu).

(Prez. č. 2 – list 3 až 14, Státověda – s. 152-158, ÚP – 255-258, 262-268, pozor – nový zákon zákon č. 22/2004 Sb. , 118/2010 Sb., jen obecně, konkrétní znalost je až v otázce č. 40)

18. Dělbá státní moci. Pojem státovědy a ústavního práva. Provedení principu v ústavním právu ČR. Charakteristika jednotlivých větví státní moci (materiální, formální, subjektivní a právní kritérium). Příklady různých pojetí dělby moci v ústavním právu.

(Prez. č. 1 – 32 až 36, Státověda – s. 120-127, ÚP – s. 146-151, Ústava ČR)

19. Role veřejné správy v ústavní koncepci dělby moci v ČR. Pojem vládní a výkonné moci (zvláštnosti a možnosti soudní kontroly).

(Státověda – s. 240 n., VK – s. 219-221, Ústava ČR)

20. Ústavní pojetí státního orgánu. Obecné znaky a jednotlivé složky jeho právního statusu.

(Prez. č. 1 – list 43-51, Státověda – s. 58 n., VK 151-155,)

21. Pravomoc, působnost, kompetence státního orgánu. Řešení kompetenčních sporů v rámci státu a jednotlivých větví moci. Zákon č. 131/2002 Sb. Zákon o Ústavním soudu.

(Prez. č. 1 – list 19, 28, Státověda – s. 58-64, zákon č. 131/2002, zákon č. 1502002 Sb. - § 97 n., ZÚS – § 120-125)

22. Forma vlády v ČR. Jednotlivé znaky a složky. Nositel moci. Forma výkonu moci. Vznik orgánů veřejné moci a jejich vzájemné vztahy.

(Prez. č. 2 n., Státověda – s. 111-120, ÚP – s. 96-100, VK 159-164)

23. Postavení Parlamentu ve vztahu k jiným státním orgánům.

(VK – s. 160-166, Ústava ČR)

24. Význam zákonodárné činnosti Parlamentu pro fungování větví veřejné moci. Zákonodárný proces.

(Prez. č. 2 – list 20, VK – s. 160-161, 201-211, Ústava ČR, jednací řády komor Parlamentu – orientace v pravidlech)

25. Prezident a veřejná moc v ČR. Postavení a kompetence.

(Státověda – s. 229, 232 n., VK – 221-228, Ústava ČR)

26. Vláda jako vrcholný orgán výkonné moci. Ústavní postavení. Vztahy k jiným orgánům veřejné moci.

(Státověda – s. 241-249, VK – s. 230-240, Ústava ČR, zákon č. 2/1969 Sb.)

27. Právní status ministerstev a jiných ústředních správních úřadů. Kompetenční zákon (č. 2/1969 Sb., úpl. znění).

(Státověda – s. 249 n., 255-260, VK – s. 240-247, Ústava ČR, zákon č. 2/1969 Sb.)

28. Právní status poslance a senátora. Člen komory Parlamentu a veřejná správa – úprava v jednacích řádech komor Parlamentu.

(ÚP – s. 269-275, VK – 212-218, Ústava ČR, jednací řády komor, zejména vztah k výkonné moci – např. § 11 JŘPS)

29. Pojetí soudní moci v Ústavě ČR. Základní principy organizace a činnosti soudů.

(Prez. č. 2 – list 30-33, Základní principy, Státověda – s. 265-282, VK – s. 264-270, Ústava ČR, Listina – čl. 36 až 40)

30. Veřejnoprávní soudnictví – ústavněprávní soudní pravomoc, správněprávní soudní pravomoc. Ústavní vymezení (Ústava a LZPS).

(Státověda – s. 282-294, Ústava ČR – čl. 65, 81, 83, 87 až 91, Listina – čl. 36)

31. Ústavní soud a veřejná moc. Charakteristika postavení Ústavního soudu a jeho vztahů k jiným orgánům veřejné moci.

(Státověda – s. 282-289, VK – s. 280 n., 289 n.)

32. Kontrola ústavnosti a právnosti právních předpisů.

(Státověda – s. 282-289, VK – s. 300-306, ZÚS – § 64 až 71)

33. Ústavní stížnost a charakteristika pojmu „zásah orgánu veřejné moci“

(VK – s. 306-314, ZÚS § 72 až 84, pojem veřejné moci z předchozích okruhů otázek)

34. Kompetenční spory a Ústavní soud.

(VK – s. 322-324, Ústava ČR, ZÚS § 120 až 125, pojem kompetence a veřejné moci z předchozích okruhů otázek např. 19 až 21,)

35. Ústavní základy správního soudnictví.

(Ústava ČR, Listina – čl. 1 až 4, 36 odst. 2, Státověda – s. 289-291)

36. Odpovědnost nositelů veřejné moci za její výkon. Formy odpovědnosti u jednotlivých orgánů a jejich funkcionářů (Parlament, sněmovny, funkcionáři, poslanci a senátoři, prezident, vláda, ministři, soudci, soudci Ústavního soudu)

(ÚP – s. 43-51, Státověda – s. 291-294, Ústava ČR)

37. Ústavní úprava územní samosprávy. Pojetí. Samospráva jako podstatná náležitost demokratického právního státu.

(ÚP – s. 310-322, Státověda – s. 260-263, Ústava ČR, Listina – čl. 21)

38. Obsah ústavního práva na územní samosprávu (nositel, personální základ, území, majetek, odpovědnost).

(ÚP – s. 310-322, Ústava ČR, čl. 8, 87, 99 n.)

39. Záruky práva na územní samosprávu v ústavním pořádku. Soudní ochrana (správní soudnictví - SRS a ústavní soudnictví). Stížnost podle čl. 87 odst. 1 písm. c) Ústavy ČR.

(ÚP – s. 310-322, Ústava ČR, čl. 8, 87, 99 n.)

40. Místní a krajské referendum jako forma výkonu veřejné moci.

(ÚP – s. 262-268 – pozor zákon již neplatí, Ústava ČR čl. 2, 99, zákon č. 22/2004 Sb. a č. 118/2010 Sb., základní změna - § 48 ZMRfd , který určuje podmínky platnosti a závaznosti referenda. Zvláštní úprava platí **pro územní změny**. Rozhoduje-li se referendem o sloučení obcí, o rozdělení obcí nebo o zřízení nové městské části, je rozhodnutí přijato jen tehdy, hlasovala-li pro ně **nadpoloviční většina všech oprávněných** občanů. **V ostatních případech** je k platnosti rozhodnutí referendem třeba **účasti alespoň 35% oprávněných občanů** a rozhodnutí je přijato, hlasovala-li **pro ně nadpoloviční většina** zúčastněných, a **alespoň 25 % oprávněných** osob zapsaných v seznamech oprávněných osob. Při minimální účasti 25% tak musí být počet hlasů pro návrh výrazně větší, tj. více než dvě třetiny zúčastněných.)

41. Právní status zastupitele.

(ÚP – s. 273, 329-331, Ústava ČR, zákon č. 128/2000 Sb., č. 129/2000 Sb.)

42. Veřejná moc v mimořádných situacích (úst. zák. o bezpečnosti ČR).

(ÚP – s. 345-353, úst. zákon č. 110/1998 Sb., charakteristika řádného a mimořádného stavu, typy a důvody mimořádných stavů, kdo vyhláší, kdo kontroluje)